

W stronę Niepodległości

Ojcowie Niepodległości

Dofinansowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury
w ramach programu
„Kultura – Interwencje 2018”

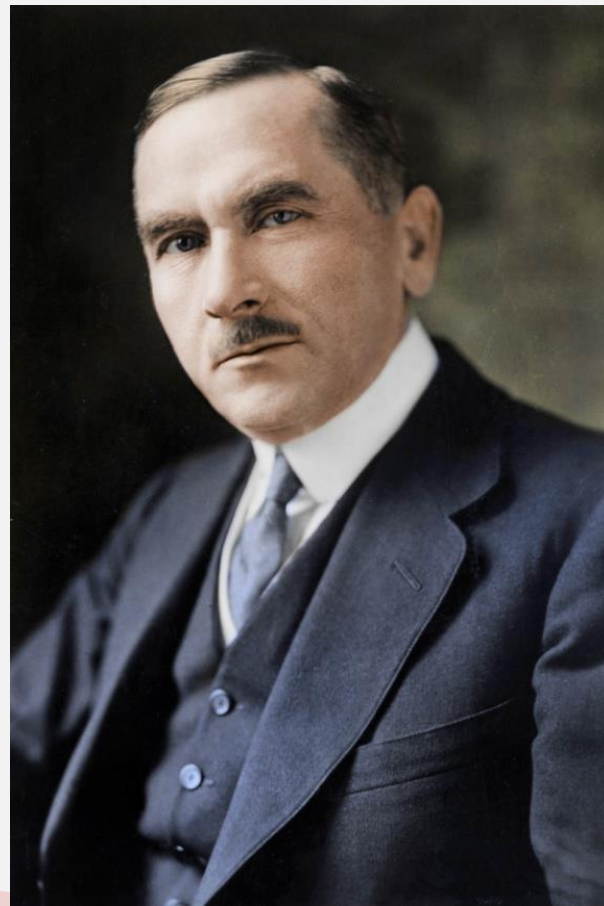
Oprac. Luiza Trybuś, Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich

Józef Piłsudski

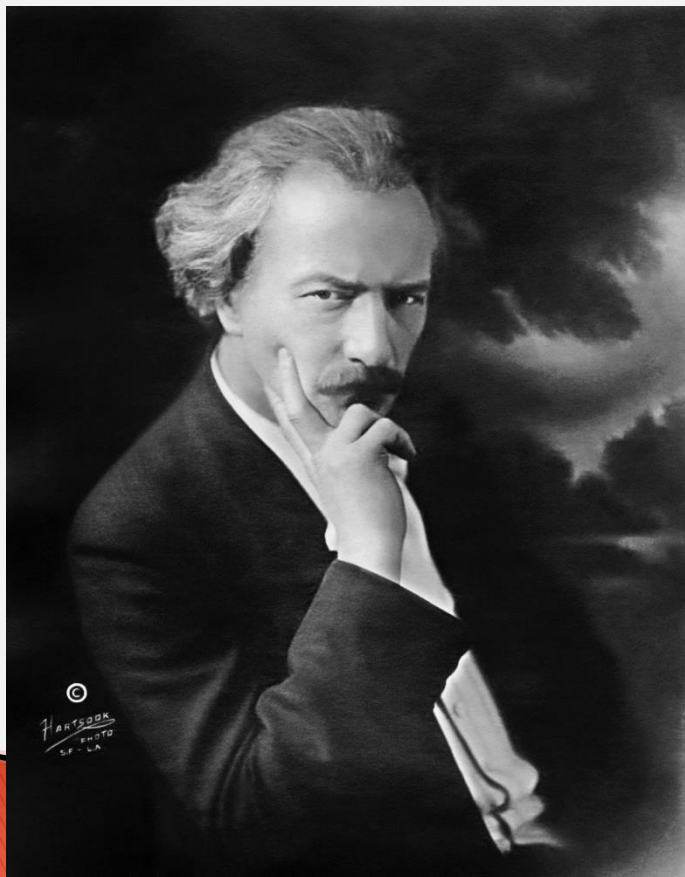
Źródło:
domena
publiczna

Roman Dmowski

Źródło:
domena
publiczna

Ignacy Jan Paderewski

Źródło:
domena
publiczna

Wincenty Witos

Źródło:
domena
publiczna

Józef Piłsudski (1867–1935)

- ▶ W 1906 r. stanął na czele odłamu PPS – Frakcji Rewolucyjnej, a w 1912 r. "Związku Strzeleckiego" oraz ściśle zakonspirowanej Polskiej Organizacji Wojskowej.
- ▶ Zaraz po wybuchu I wojny światowej na bazie m.in. "Strzelca i "Sokoła" powstała **Pierwsza Kompania Kadrowa**, której on sam był twórcą.
- ▶ Był także jednym z twórców **Legionów Polskich**.
- ▶ Po wkroczeniu legionów do Królestwa Kongresowego ogłosił się komendantem wojsk polskich, podległych utworzonemu w Warszawie Rządowi Narodowemu (12 sierpnia 1914 r.)
- ▶ W październiku 1914 r. Piłsudski zainicjował powstanie Polskiej Organizacji Wojskowej, tajnego zrzeszenia które działało we wszystkich zaborach, a którego został komendantem głównym.

Pułkownik Józef Piłsudski ze swoim sztabem przed Pałacem Gubernialnym w Kielcach w 1914. Źródło: wikipedia.pl

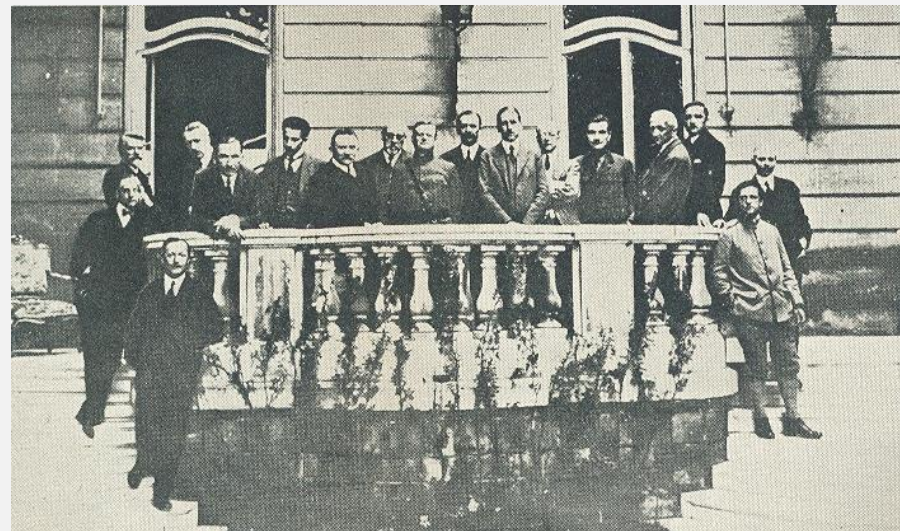
- ▶ W grudniu 1916 r. wszedł w skład Komisji Wojskowej Tymczasowej Rady Stanu.
- ▶ Razem z Kazimierzem Sosnkowskim został aresztowany 22 lipca 1917 r. Przewieziono go do więzienia w Gdańsku, skąd trafił do Magdeburga, gdzie przebywał do 10 listopada 1918 r. W tym dniu powrócił do Warszawy.
- ▶ 11 listopada 1918 r. Rada Regencyjna powierzyła mu władzę nad wojskiem, a następnego dnia władzę cywilną. Od tego momentu pełnił funkcję Tymczasowego Naczelnika Państwa.
- ▶ Władze tę przekazał na ręce prezydenta Gabriela Narutowicza i wycofał się z życia politycznego. Do 1926 r. przebywał w Sulejówku.

Józef Piłsudski (3. z prawej) w okopach 1 pułku piechoty Legionów Polskich, 1916 r. Kopia ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego.

Roman Dmowski (1864–1939)

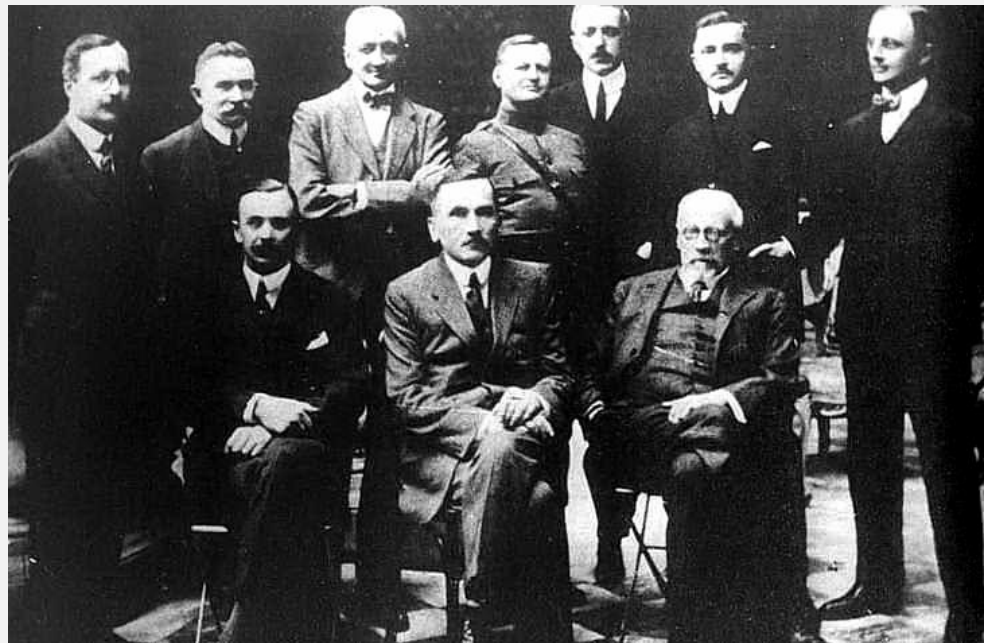
- ▶ Podczas pierwszej wojny światowej Dmowski prowadził ożywioną działalność polityczną. Po kolejnych porażkach rosyjskich wyjechał na Zachód, pragnąc oprzeć swe poczynania o Francję i Wielką Brytanię.
- ▶ Po upadku carskiej Rosji w sierpniu 1917 r. utworzył w Lozannie **Komitet Narodowy Polski**.
- ▶ Celem Komitetu była odbudowa państwa polskiego przy pomocy państw Ententy.
- ▶ Komitet został uznany przez rządy Francji, Wielkiej Brytanii i Włoch za namiastkę rządu polskiego na emigracji i przedstawicielstwo interesów Polski.

Komitet Narodowy Polski w Paryżu, Paryż, 1918 r. Źródło: wikipedia.pl

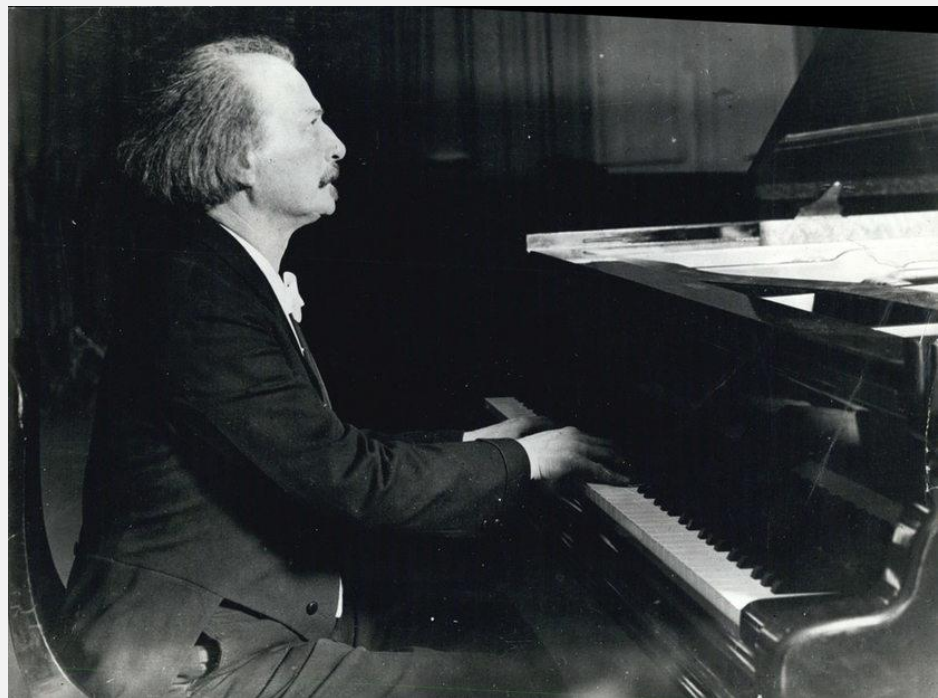
- ▶ W styczniu 1919 r. w oparciu o porozumienie polityczne Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego z Romanem Dmowskim do Komitetu weszli przedstawiciele Naczelnika Państwa. W ten sposób Komitet stał się oficjalnym reprezentantem rządu polskiego na paryską konferencję pokojową.
- ▶ Jej zwieńczeniem było podpisanie 28 czerwca 1919 r. traktatu wersalskiego, pod którym widnieje również para Dmowskiego.

Komitet Narodowy Polski w Paryżu. W środku siedzi Roman Dmowski, Paryż, 1918 r. Źródło: wikipedia.pl

Ignacy Jan Paderewski (1860–1941)

- ▶ Był pianistą i kompozytorem, a jednocześnie politykiem.
- ▶ Po wybuchu wojny zaczął prowadzić działalność dyplomatyczną na rzecz Polski i Polaków, przy czym wykorzystywał swoją popularność jako muzyka na Zachodzie.
- ▶ Zbierał m.in. fundusze na pomoc ofiarom wojny i był jednym ze współzałożycieli komitetów pomocy Polakom w Paryżu i Londynie.
- ▶ Przed każdym ze swoich występów przemawiał na temat postulowanej przez niego niepodległości Polski.
- ▶ W czasie I wojny światowej przebywał w Stanach Zjednoczonych i to pod jego bezpośrednim wpływem prezydent USA Woodrow Wilson umieścił w swoim orędziu tzw. 13 punkt domagający się zgody stron traktatu na powstanie niepodległej Polski.

Ignacy Jan Paderewski podczas koncertu fortepianowego. Źródło: domena publiczna.

- ▶ Po powrocie Józefa Piłsudskiego do kraju, także I. J. Paderewski powrócił do Polski.
- ▶ 25 grudnia 1918 r. pojawił się w Gdańsku, skąd udał się do Poznania. Jego przybycie do stolicy Wielkopolski i entuzjastyczne przywitanie stało się impulsem do wybuchu **powstania wielkopolskiego**.
- ▶ Po przyjeździe do Warszawy, spotkał się z J. Piłsudskim. Podjął się wówczas roli mediatora pomiędzy nim, a Romanem Dmowskim. Dnia 16 stycznia 1919 r. został premierem rządu, na który zgodzili się obaj – Piłsudski i Dmowski.
- ▶ Wraz z Romanem Dmowskim jako delegat pełnomocny reprezentował Polskę na konferencji pokojowej w Paryżu.

Wjazd Ignacego J. Paderewskiego do Poznania, 26 XII 1918 r.; AAN, Archiwum Ignacego Jana Paderewskiego, sygn. 745. Źródło: www.aan.gov.pl/tworcyniepodleglosci

Wincenty Witos (1874–1945)

- ▶ Był politykiem i działaczem ruchu ludowego oraz trzykrotnym premierem Rzeczypospolitej Polskiej.
- ▶ 28 października 1918 r. został przewodniczącym Polskiej Komisji Likwidacyjnej, określającej się jako władza wykonawcza na terenie Galicji Zachodniej, niezależna od monarchii austro-węgierskiej.
- ▶ Otrzymał propozycję wejścia do rządu Ignacego Daszyńskiego, a później także i gabinetu Jędrzeja Moraczewskiego. W obu przypadkach odmówił, wskazując na fakt zbytnej ich lewicowości, co nie odzwierciedlało jego zdaniem ówczesnych podziałów społecznych. Na jego decyzję wpływ miało także to, że we wspomnianych rządach nie zasiadali przedstawiciele byłego zaboru pruskiego.

Szef Rządu Obrony Narodowej Wincenty Witos z wicepremierem, Ignacym Daszyńskim, 1920 r. Źródło: wikipedia.pl

- ▶ Polska Komisja Likwidacyjna Galicji i Śląska Cieszyńskiego to tymczasowy organ władzy polskiej dla zaboru austriackiego oraz Śląska Cieszyńskiego w latach 1918–1919.
- ▶ Jej zadaniem była likwidacja stosunków państwowo-prawnych łączących Galicję z Austro-Węgrami oraz utrzymanie bezpieczeństwa i spokoju publicznego do czasu utworzenia niepodległego państwa.
- ▶ Przejęła władzę w Krakowie 31 października 1918 r.
- ▶ została zniesiona dekretem Naczelnika Państwa z 10 stycznia 1919 r.

Trzeci rząd Witosa po zaprzysiężeniu, 1926 r. Źródło: wikipedia.pl